

A költő, akinek kertje az egész táj

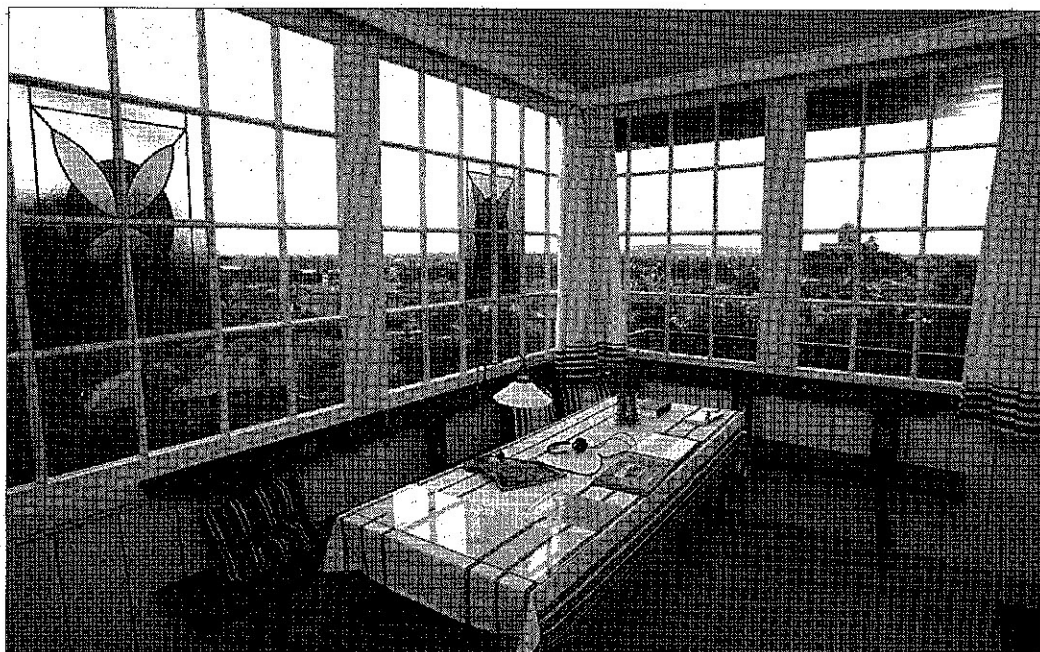
Májustól októberig látogatható a gyönyörűen megújult esztergomi Babits-emlékház

Esztergom előhegyi tartományában, a Babits Mihály utca 11. szám alatti ház tornácáról az érkező elé tárul a főszékes-egyház és a Duna karéjába font érseki város időtlen panorámája. Babits Mihály, a huszadik század egyik legjelentősebb költője 1924. március 27-től 1941-ben bekövetkezett haláláig e villában töltötte életének számos jelentős pillanatát.

POSA ZOLTÁN

Tóth Franciska Babits Mihály-díjas irodalomtörténész, irodalmi muzeológus, a Babits-emlékház kurátora lenyűgöző, a szó legnemesebb értelmében megszállott munkával varázsolta az esztergomi Babits-villát a május 7-i megnyitóra korbá emlékházzá, interaktív, életművet és korszellemet megidéző kiállítás helyszínévé. A gyönyörű kertből a verandára lépőt az irodalom géniusza fogadja. Korabeli rádióból szólalnak meg Babits művei kiemelkedő előadóművészek: *Mensáros László, Bács Ferenc, Sudár Annamária* és a költő saját előadásában. Az összeállítás a Babits Mihály-emlékház örökös hangjai címet viseli, anyagát Tóth Franciska Babits esztergomi tárgyú műveiből válogatta.

A fiatal irodalomtörténész válaszol kérdéseinkre. *Sipos Lajos*, az ELTE professzora ösztönözte egyik legjobb tanítványát, hogy írjon szakdolgozatot Esztergom és Babits kapcsolatáról, s szinte az isteni gondviselés tette őt a ház kurátorává. A város polgármestere, *Meggyes Tamás* mintegy 52

Az irodalomtörténész és a belsőépítész összefogásából látványos múzeum született

FOTÓ: MÁTE PÉTER

millió forintot adott a ház teljes megújítására, s egy OKM-pályázat négymilliója fedezte az állandó kiállítás költségeit.

Tóth Franciska *Ágoston István* belsőépítész segítségével élő teret hozott létre, amelyben megjelenik Babits Mihálynak, az antikvitás költőjének, a klasszika-filológia kutatójának, fordítójának szellemisége. Konceptióját sűrűve fejezi ki a Horatius-idézet: Non omnis moriar – Nem halok meg egészen. Minden alkotó azt reméli, hogy belőle a job-bik része, magyarán minden, amit létrehozott földi útja során, halhatatlan. Ha ez igaz, akkor nemcsak a szellemi örökség maradandó, hanem rajta keresztül az alkotó személyisége is örökké él. Ezért, ha egy költő házában az irodalmi kul-

tusz nyomdokát követjük, akkor szent helyre lépünk. – Erme szakrális aurát próbáltam élő térré finomítani – foglalta össze az irodalomtörténész.

Tóth Franciska elárulja, hogy a veranda 1924-ben még nem volt beüvegeztve, és a költő kedves helye lett, amelyet így jellemez: „otthonos tájkép néz rám, meghittent mosolyogva, verandám üvegekockáim át, friss színekkel, mint egy rajhálós karton”. S valóban, az ablak keretei a költő szavainak illusztrációjaként mintegy felosztják a tájat. A tárgyak korbá, de jelentős hányaduk nem volt a Babits család tulajdona. A költő 1941-es halála után a ház pusztulásnak indult, amelyet az 1961-es múzeumnyitással

tús legfeljebb fékezni tudott. A felújításra Ágoston István szinte darabról darabra vásárolta vissza vagy szerezte meg a tárgyakat, ebben a fotók nagy segítséget nyújtottak. A lapozó – Tóth Franciska összeállítása versekből, prózából, képekből csodálatosan harmonizál a rádióból szóló hanganyaggal és a beszélő tárgyakkal.

A dolgozószobában található az ágy, ahol a gyilkos kör elhatalmasodásával egy ütemben fokozódtak haláláig a költő szenvedései. Láthatók a dolgozóban a Jónás könyve sorai, *Szophoklész* Oidipusz-fordítása s a Beszélgető füzetek; mindezek jelzik, hogy Babits élete utolsó pillanatáig írt, fordított. Az asztalon állt az írógép. Tudjuk, hogy Babits írás köz-

ben föl-alá járkált. Az írógép korbá, de az eredetije a Petőfi Irodalmi Múzeumban van.

A házban történt egy kisebb könyvtár-rekonstrukció is. Tóth Franciska felfedezőútra indult a szakirodalmi adatok alapján könyvesboltokban, antikváriumokban, bibliotékák raktáraiban, amíg nem talált olyan korabeli könyveket, például az Ó- és az Újszövetséget, *Jókai, Vörösmarty, Vas Gereben, Garay János* köteteit, amelyek akár Babits könyvei is lehetnek volna. Központi helyet foglal el a házban *Jelenczki István* Holt próféta a hegyen című filmkölteménye a fahiteka, Ágoston István zseniális munkája mögött. – Szerintem kevés irodalmi múzeum rendelkezik saját filmverssel – teszi hozzá Tóth Franciska.

Amikor a látogató elragadtatását fejezi ki Tóth Franciska nagyszerű munkája iránt, ő szerényen azt feleli: csapatmunka. A már említett segítők, a színészek, a zenészek, muzeológusok mellett nélkülözhetetlen volt *Horváth István* régész, az esztergomi Balassa-múzeum igazgatója hatalmas tárgyismerete. Az állandó idegenvezető, *Kiss Eszter* nélkül megvalósíthatatlan lenne a Babits-emlékház folyamatos működtetése.

A sok szépségtől és a magasságtól szédülve pillantunk alá a külső tornácra. Babits okkal írta: „kertem az egész táj”. Ideillik egy másik idézet a Szent István városa című írásból: „a modern főtemplom méltó emlékműve az ezredéves Nagy-Magyarországnak, szimbóluma a Szent István-i eszmének. Egy magyar San Pietro a hozzá tartozó magyar Vatikánnal.”